7/3740

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Gelirler Genel Müdürlüğü

SAYI : B.07.0.GEL.0.82/8211-349
KONU: Soru Önergesi 04.11.04*052308

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığının 14.10.2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7392 sayılı yazısı.

İzmir Milletvekili Sayın Erdal KARADEMİR' in tarafıma tevcih ettiği 7/3740 esas no.lu yazılı soru önergesinde belirlenen hususlarla ilgili Bakanlığımız görüşü aşağıda açıklanmıştır.

Bilindiği gibi, vergilendirme süreci tarh, tebliğ, tahakkuk ve tahsil işlemlerinden oluşmaktadır. Verginin tarhı, vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibariyle tespit eden idari bir işlemdir.

Uzlaşma, mükelleflerin adlarına yapılan tarhiyatı yargıya götürmeden önce başvurdukları idari sulh müessesesidir. Uzlaşmada izlenen amaç, mükellef ile idare arasındaki uyuşmazlıkları yargı öncesi aşamada giderip vergi alacağını kesinleştirmek ve bu suretle verginin hazineye bir an önce intikalini sağlamaktır.

Bu müessese, henüz tarhiyat aşamasında olan ve tutar itibarıyla kesinleşmemiş bulunan vergi ve cezaların idari yoldan halli için getirilmiştir. İdarece yapılmış olan tespitlere göre önerilen ve ilgilisine tebliğ edilen tarhiyatlara karşı çeşitli yasal yollarla haklarını arama imkanı bulunan mükelleflerin, bu haklarını kullanmaktan vazgeçerek idare ile anlaşmasına zemin hazırlamaktadır.

Yasal yollardan geçerek kesinleşen vergi ve cezaların, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından çıkarılacak mali af kanunları dışında hiçbir merci tarafından kaldırılması veya indirime tabi tutulması mümkün değildir. Dolayısıyla, uzlaşma komisyonlarının kesinleşmiş vergi ve ceza borçlarını azaltmak veya ortadan kaldırmak gibi bir yetkisi bulunmamaktadır.

Tarhiyatın dayanağını oluşturan inceleme raporunda eleştiri konusu yapılan hususların yoruma ve tartışmaya açık olması, benzeri olaylarda yargının konuya yaklaşımı, tarhiyatın yargı mercilerinde dava konusu yapılması halinde idare aleyhine sonuçlanma ihtimali, matrah farkının takdir komisyonu kararına dayanıp dayanmadığı, konu hakkında Bakanlıkta oluşmuş müstekar kanaat bulunup bulunmadığı, mükellefin vergiye uyum sicili ve ödeme gücü gibi kriterler dikkate alınarak, belli miktarlarda indirim yapılabildiği gibi, önerilen tarhiyatın idarenin konuya ilişkin kesinlik kazanmış görüşlerine aykırılık teşkil etmesi, yasal dayanağının olmaması veya maddi hata içermesi hallerinde salınan vergi ve/veya cezanın tamamının sıfırlanması yoluna da gidilebilmektedir.

Böylece bir taraftan yargının yükü hafifletilirken diğer taraftan vergi alacağının hazineye intikal süresi kısaltılmaktadır. Herhangi bir tarhiyat uyuşmazlık konusu yapıldığında yargılama sürecinin uzun sürmesi ve idare için risk taşıması hususu da dikkate alındığında, yukarıda belirtilen kriterler çerçevesinde saptanan bir miktarın ihtilafsız ödenmesi hem mükellefler, hem de idare açısından yararlı olmaktadır.

Tarh edilen vergi ve kesilen cezanın kesinleşecek miktarı konusunda vergi idaresi ile mükellefin pazarlık sonucu anlaşmaları şeklinde tanımlanabilecek uzlaşma müessesesi, 1963 yılında vergi hukukuna girmiş, Merkezi Uzlaşma Komisyonu ilk olarak 1984 yılında teşekkül etmiş olup, bu güne kadarki bütün Merkezi Uzlaşma Komisyonlarında olduğu gibi, bugün de yukarıda belirtilen kriterler esas alınarak uzlaşma talepleri incelenmekte ve sonuçlandırılmaktadır.

Bundan sonraki uzlaşmalarda da aynı kriterler esas alınarak uzlaşma konusu tarhiyatlar, idarenin kesinlik kazanmış görüşlerine aykırılık teşkil etmesi, yasal dayanağının olmaması veya maddi hata içermesi hallerinde tamamen kaldırılabilecektir.

Merkezi Uzlaşma Komisyonunun kayıtlarının tetkikinde, göreve başladığım tarihten bu güne kadar Kütahya Porselenin Merkezi Uzlaşma Komisyonuna intikal eden herhangi bir uzlaşma talebinin olmadığı saptanmıştır. İlgili vergi dairelerindeki kayıtların tetkikinden de adı geçen kurumun her hangi bir vergi borcunun bulunmadığı tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 5'inci maddesinde vergi mahremiyeti konusuna yer verilmiş olup bu maddede, "Aşağıda yazılı kimseler görevleri dolayısıyla, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, servetlerine ve mesleklerine müteallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lazım gelen diğer hususları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların nef'ine kullanamazlar;

1.Vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşan memurlar;
2.Vergi mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri ve Danıştay'da görevli olanlar;
3.Vergi kanunlarına göre kurulan komisyonlara iştirak edenler;
4.Vergi işlerinde kullanılan bilirkişiler.

Bu yasak, yukarıda yazılı kimseler, bu görevlerinden ayrılsalar dahi devam eder..." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen madde hükmüne göre, Maliye Bakanlığının vergi muameleleri ve vergi incelemeleri ile uğraşan memurları; mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine müteallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lazım gelen diğer hususları ifşa edemezler. Bu hükme aykırı hareket edenler hakkında, Vergi Usul Kanununun 362 nci maddesi uyarınca Türk Ceza Kanununun 198 inci maddesinde yazılı cezanın iki katı hükmolunur.

Bu açıklamalar doğrultusunda, soru önergesinde 8 madde halinde yer alan sorulardan 2, 3 ve 4'üncü sorulara cevap verilmesi kanunen mümkün olmayıp, bunların dışında kalan 1, 5, 6, 7 ve 8'inci soruların cevapları aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

7/3740

1. Mükellef tarafından uzlaşmaya konu olan vergi ve cezalarda hangi oranda indirim yapılacağı hususunda uzlaşma komisyonlarına takdir hakkı tanınmıştır. Bu takdir hakkı kullanılırken yukarıda belirtilen objektif kriterler dikkate alınmak suretiyle indirimler yapılmaktadır. Yeniden vurgulamak gerekirse uzlaşma komisyonlarının vergi kanunlarına uygun olarak kesinleşmiş vergi ve cezaları kısmen veya tamamen silmek veya affetmek gibi bir yasal yetkisi yoktur.

5. Çeşitli açılışlar için gittiğimiz Kütahya'da, eşim, ev hanımlarının aile bütçelerine katkı için yaptığı yöresel işlemeli eteklerden, hediye olarak değil, bedeli mukabilinde bir adet almıştır.

6. Kütahya Porselenin Merkezi Uzlaşma Komisyonuna intikal eden herhangi bir uzlaşma talebinin olmadığı saptanmıştır.

7. Adı geçen kurumun bağlı olduğu vergi dairesi kayıtlarının tetkikinde her hangi bir vergi borcu bulunmadığı tespit edilmiştir.

8. Beşinci soruda da belirtildiği üzere, eşimin almış olduğu etek, ev hanımlarının aile bütçelerine katkı için satışını yaptıkları bir mal olup, satanların mükellefiyeti bulunmadığı için belge düzenlemeleri de söz konusu değildir.

Bilgilerinize arz ederim.

Kemal UNAKITAN
Maliye Bakanı